

Orhan Pamuk'ta bir tuhaflık var

YUSUF GENC

İsmi etrafındaki ilgiyi, sevenleriyle nefret edenleri arasında bölüştürmüş bir yazar

Orhan Pamuk. Ülkemizde romanlarına alkış tutan da çok ağır eleştirilerde bulunanlar da. Roman türündeki karşı konulmaz ustalığı ile siyasi tartışmaların içine kendini dâhil etmesi arasındaki bir sonuç bu. Hem Cevdet Bey ve Oğulları ve Beyaz Kale'ye imza atması hem de Nobel Ödülüne bir yıldan daha az bir zaman kala bir İsviçre dergisine yaptığı açıklamada sarf ettiği Ermeni yorumu onu uç ilgilerin merkezine oturtuyor. Bu durumun memnun olmadığı tarafları da var, toplam sonuçtan memnuniyet duyacağı yanları da. Tüm dünyada 62 dile çeviri ve 13 milyon kitap satışı, yazının icadından bu yana pek az yazara nasip olmuş/olacak bir şey.

Orhan Pamuk, okuyucularını altı yıl bekleddikten sonra **yayınladığı** son romanı Kafamda Bir Tuhaflık'ta arka sıradakilerin, oyuna sonradan katılıp oyunun sahibi olanların hikâyesini anlatıyor. Arka sırada kendisine zar zor yer bulmuş ama pek çoğu da ön sıralara kendini taşıyabilmiş bugün hala tanınlanan insanların hikâyesi. Kafamda Bir Tuhaflık, Türkiye'nin son otuz-kırk yılını arka fonda unutulmaya yüz tutmuş binlerce detayın eşliğinde bir belgesel havasında işliyor. Mekân ve özne, hepimize çok tanıdık gelen fakat aslında o kadar da tanımadığımız bir dairede inşa ediliyor. Hepimiz derken kimi kastediyoruz?

Nobelli yazarımız Pamuk, İstanbul'un uzun süre 'orada insanlar yaşıyor mu' sorusunun ünlemini taşıyan gecekonducularını ve orada sürdürülen hayatlarını derinden derine işlediği son romanında, bu kez Cihangir ya da Nişantaşı'na değil, kurmaca Kağıthane'sinden bakıyor Türkiye'ye. Anadolu'dan İstanbul'a gelip bozacılık yapan kahramanı Mevlut'un gözünden dünyanın dönüşünü hem kendisine hem de okuyucusuna gösteriyor. Kendisi için de yeni bir deneyim olduğunu hem romanları hem de bizzat kendisi söylüyor. Başka bir dünyanın detaylarındaki sahicilik Pamuk'un işçiliğinin başarısını bu romanla da ortaya koyuyor.

İstanbul'un değişimine, insanın ve Türkiye'nin değişimiyle

miyle hızlıca tanımlık edebileceğimiz bir eser Kafamda Bir Tuhaflık. Hem kendisi kalmak hem de ön sıralarda oturmak isteyen başkahramanı Mevlut'un gözünden, sağ-sol çatışmasını da 6-7 Eylül olaylarını da 71 Muhtırası ve 80 İhtilalini izlemek mümkün. İstanbul'a hayata tutunmaya gelip seyyar satıcılık yapan Mevlut'un kendisi kalmak istemekle 'İstanbul'un hızına yetişmek' arasındaki tuhaf ikilemi roman boyunca hem karakterine hem okuyucusuna yaşıyor Pamuk. Gecekonduların kısa bir süre sonra İstanbul'a hakim olacak küçük ve izbe hayatlarının hem kendi değişimlerini hem de İstanbul'da şahitlik ettikleri değişimleri gösteriyor. Bunu yaparken Türkiye'nin

kendi tartışma konularına odaklandığı gibi zaman zaman romandan başını uzatan dünyadaki önemli kırılmaları izlettirip karakterlerine yorumlatıyor olan biteni.

Pamuk katılır mı bilmem ancak Sessiz Ev'deki Türkiye okumasının 'volume 2'si olarak bile ele almak mümkün Kafamda Bir Tuhaflık'. Sessiz Ev'de Meşrutiyet'ten 1980'e kadar üç kuşak üzerinden yaptığı okumayı burada devam ettiriyor gibi. Konuların merkezi daha yoğunlukla yerel olanın gündemine ayarlanmış.

Kafamda Bir Tuhaflık, Pamuk romanlarının seyri açısından bugüne yaklaşan son çizgiyi de devam ettiriyor. Kar ve 2000'lerin başına kadar gelen Kafamda Bir Tuhaflık.

Pamuk romanlarındaki bugüne yaklaşan çizgi de aslında Pamuk'un konuları açısından ayrıca konuşulması gereken bir başlık. Bugüne yaklaşması, Türkiye'nin bugününü tartışmak isteği mi yoksa zengin imkan arayışları mı bunu tespit etmek Pamuk'un serivenini takip etmek açısından önemli.

PAMUK, BÜYÜK ROMANINI TAMAMLİYOR

Bana kalırsa Pamuk'un romancılığı açısından Kar ve Masumiyet Müzesi gibi önemli bir yer imleyen duraklardan biri Kafamda Bir Tuhaflık. Pamuk, kendi büyük romanındaki eksiklikleri bir bir tamamlıyor. Tematik romanları Kar ve Masumiyet Müzesi'nde politik olanı ve aşkı ele almıyor eleştirilerini geride bırakan Pamuk, Kafamda Bir Tuhaflık'ta kendi ifadesiyle 'bu şehirde yaşayan çoğunluk'u ele alıp, onların gözünden kendi hareketleriyle oluşturdukları 'tuhaflık'lara bakıyor. Bu insanların hikâyesini neden anlattınız sorusuna verdiği 'ülkemi anlatmak için' cevabını hatırla tutmak gerekir.

Pamuk, ilk kez Masumiyet Müzesi'nde yaptığı çoklu karakter konuşurmasını burada da ustalıkla yapmayı başarıyor. Anlatıcıyı kenara bırakıp, aynı olay örgüsünün farklı karakterler eliyle anlatılması değil, hikâyenin basamakları olarak konumlandırıyor. Üstelik akışı bozmadan, okuyucuyu koparmadan bunun üstesinden geliyor.

Bana sorarsanız, bir parça geç kalmış bir roman Kafamda Bir Tuhaflık. Uzun bir süredir yurt dışında yaşayan Pamuk'un sesini biraz daha kendi toplumuna bakarak kurmaca çabası. Bu cümleyle Pamuk'a haksızlık da etmiş olabiliriz fazla iddialı bir cümle de sarf etmiş olabiliriz. Hala cevabını aradığı sorularını biraz da Mevlut'e bakarak cevaplama isteği Pamuk'un ki. Romanın daha hemen ilk sayfasında İstanbul'u 'dünyanın başkenti' olarak ifade eden Pamuk'un bu iddialı cümlesi, '20 yıl önce bu cümleyi yazamazdım' deyişleriyle birlikte düşünüldüğümüzde Pamuk'un yine ve bir kez daha yeni romanında yepyeni bir yerde ve sesle konuşmaya çalıştığını söylemek mümkün olacaktır.

Kafamda Bir Tuhaflık
Orhan Pamuk
Yapı Kredi Yayınları
2014
484 Sayfa

Orhan Pamuk'un yeni kitabı "Kafamda Bir Tuhaflık'ta Anadolu'dan İstanbul'a yurt tutmak için gelen Beyşehirli Mevlut'un tuhafliklarla dolu hikayesini anlatıyor. Pamuk, kitabında bir aşk hikayesinden yola çıkarak İstanbul'un kırk yıllık değişimine ayna tutuyor.